

УДК 341.231.14"19"

DOI 10.30970/vir.2019.46.0.10374

ГЕНЕЗА ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Ольга Шеретько

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000, тел. (032) 239-47-10,
e-mail: oliasheredko@gmail.com*

Досліджено три документи, запропоновані задля встановлення та закріплення прав людини у міжнародному праві: «Декларація міжнародних прав людини» А. Мандельштама, «Декларація прав людини» Г. Веллса та «Міжнародний білль прав людини» Г. Лаутерпахта. Проаналізовано структуру та зміст дперелічених документів. Зроблено порівняльний аналіз окремих положень Загальної декларації прав людини та запропонованих документів.

До прийняття 1948 р. Загальної декларації прав людини А. Мандельштам як дипломат і юрист-міжнародник запропонував документ під назвою «Декларація міжнародних прав людини», який 1929 р. був прийнятий Міжнародним інститутом права. Згодом Г. Веллс, письменник і публіцист, у листі до журналу «Таймс» 1939 р. подав проект «Декларації прав людини», а 1945 р. юрист-міжнародник, професор Г. Лаутерпахт подав проект документу із назвою «Міжнародний білль прав людини» у однойменній книзі.

У проектах А. Мандельштама та Г. Лаутерпахта подано також ідею наявності механізму реалізації зазначених документів. Також Г. Лаутерпахт конкретизував органи та їхні функції задля реалізації захисту прав людини на практиці.

Усі три документи вважають важливим поштовхом до прийняття Загальної декларації прав людини. Вони відіграють роль її попередників, а автори є тогочасними новаторами у сфері захисту прав людини у міжнародному публічному праві, оскільки першими запропонували та подали ідеї створення таких документів, виділили основні права та свободи людини з метою їхнього подальшого закріплення на державному та міжнародних рівнях та втілення їх у реальності задля блага усього людства.

Ключові слова: Г. Лаутерпахт; А. Мандельштам; Г. Веллс; міжнародне право; права людини.

Права людини сьогодні є відправною точкою у міжнародному праві як такому.

Питання захисту прав людини залишається досі актуальним та важливим питанням сучасного міжнародного права. Хоча ця проблематика постійно

піднімається в рамках міжнародних організацій, співробітництва між державами та доктринальними поглядами, проте право прав людини потребує постійного удосконалення та гарантій.

Ключовою подією у сфері захисту прав людини вважають прийняття Загальної декларації прав людини як першого центрального документу в галузі прав людини [7, с. 2].

Ще до прийняття Загальної декларації прав людини видатні вчені, юристи-міжнародники розробили низку проектів декларацій з захисту прав людини на міжнародному рівні.

Аналізуючи та порівнюючи такі документи-попередники Загальної декларації прав людини, можна зауважити багато спільних положень, які констатують захист одних і тих самих прав людини, які іноді дещо відрізняються формулюванням чи уточненням цих положень.

Найосновнішими можна виокремити такі: «Декларація міжнародних прав людини» А. Мандельштама, «Декларація прав людини» Г. Велласа, «Міжнародний білль прав людини» Г. Лаутерпахта.

Першою спробою із вищезазначених документів у закріпленні універсальних прав людини на міжнародному рівні був проект А. Мандельштама ще 1928–1929 рр. під назвою «Декларація міжнародних прав людини».

За його ініціативою, Інститут міжнародного права 1921 р. створив комісію для дослідження і вивчення захисту прав національних меншин та захисту прав людей загалом і саме А. Мандельштам був доповідачем [10, р. 451]. У Нью-Йорку Міжнародний інститут права 1929 р. приймає Декларацію міжнародних прав людини автором якої був А. Мандельштам [13, с. 10].

Мандельштам зробив все можливе для того, щоб надати Декларації публічності та висвітлити всі питання, цілі, поставлені перед нею, задля їхнього вирішення. Вчений опублікував кілька статей на цю тему, а також видав книгу [10, р. 453]. Досліджуючи наукову та практичну діяльність ученого, можна стверджувати, що він намагався усіма можливими способами донести та висвітлити проблематику захисту прав людини. Зокрема у січні 1931 року він читає курс із прав людини у Женевському інституті міжнародних відносин та розвитку, цього ж року влітку вчений читає курс лекцій із міжнародного захисту прав людини у Гаазькій академії міжнародного права [10, р. 453].

Хоча постать А. Мандельштама сьогодні практично забута, його називали «новатором руху за права людини у міжвоєнний період» [9, р. 1105]. Питання, підняте А. Мендельштамом, обговорювалось Асамблеєю Міжнародного союзу Асоціації для Ліги Націй у червні 1933 року [10, р. 453].

На думку А. Мандельштама Міжнародний союз Ліги Націй звернув би увагу Ліги Націй на необхідності скликання конференції всіх держав для розробки загальної конвенції із міжнародного захисту прав людини. Така пропозиція була підтримана та викликала численні дискусії. Окрім того, конференцію запропонували під егідою Ліги Націй [10, р. 453–454].

Зрештою переглянутий текст прийняли одногосно, що спричинило відмову від ідеї конференції як такої, проте доручили спеціальному комітету у

складі семи членів розглянути основи, на яких може бути прийнятий проект конвенції про міжнародні гарантії прав людини [10, р. 454].

У зазначеній резолюції Союз заявив, що принцип рівності між людьми, а також між державами вимагає узагальнення захисту прав людини, а гуманітарні втручання повинні спрямовуватися у всі держави, де це необхідно, і через Лігу Націй, наскільки члени Ліги вважають за необхідне [10, р. 454].

Декларація 1929 р. складається із преамбули і шести статей. У преамбулі зазначено, що «визнання прав, закріплених у численних конституціях, а особливо в американській і французькій, має стосуватися не лише громадян, а й усіх людей» та «важливо поширити в усьому світі міжнародне визнання прав людини» [1, с. 212]. Отже, зазначено основну суть документа – визнання прав людини та їхнє поширення у всьому світі.

У першій статті проекту зазначено: «обов'язком кожної Держави є визнання за будь-якою особою рівного права на життя, свободу і власність та надання усім, на своїй території, повного і цілковитого захисту цього права, незалежно від національності, статі, раси, мови чи релігії» [1, с. 212]. Тобто зроблено акцент на захисті прав кожної людини. Декларація також зобов'язує держави гарантувати права, зазначенні у всіх статтях Декларації [1, с. 213].

У ст. 5 вперше згадано ідею механізму реалізації положень декларації, а саме: «проголошена рівність не має бути номінальною, а повинна забезпечуватися реально та ефективно», тобто повинен бути реальний механізм забезпечення прав людини, щоправда, не зазначено рівень, на якому має бути таке забезпечення – державному, міжнародному чи на обох [1, с. 213].

Положення, подібні до тих, які є у Загальній декларації прав людини, в основному базуються на твердженні, що не може бути жодної дискримінації за статтю, расою, мовою, релігією. Наприклад, «право на освіту», закріплене у ст. 26 Загальної декларації прав людини, дещо інакше закріплено у вищезгаданому документі: «не повинно бути жодних причин, прямого чи опосередкованого характеру, для дискримінації за статтю, расою, мовою або релігією, що дозволяли б державам відмовляти будь-якій особі в реалізації нею своїх національних приватних і публічних прав, особливо що стосується доступності державних освітніх установ та здійснення різних видів діяльності – економічної, професійної та виробничої» [1, с. 213].

Ще одна видатна особистість, яка підняла питання прав людини на міжнародному рівні, щоправда вже на початку Другої світової війни, – Герберт Веллс, англійській письменник, публіцист. Він був не тільки заслуженим письменником наукової фантастики та соціальних романів, а й впливовою політичною фігурою, прибічником сучасної утопії, нового плану історії та нового світового порядку, впертим бунтарем, який схилив до міжнародних дебатів про світові права громадян [11, р. 93].

Ще 23 жовтня 1939 р. письменник відправив у журнал «Таймс» лист, у якому він заявив, що найкращим способом пояснити та донести те, за що саме людство бореться, буде метод декларації прав [10, р. 464].

У своєму листі Г. Веллс стверджував, що у різні часи, коли були кризи у суспільстві, для їхнього вирішення приймали такі документи, як Велика хартія вольностей чи інші документи про права людини. Саме кризовий час, на його думку, – найкращий момент для створення такого документа. В додатку до листа подали текст самого документа [10, р. 464]. І його останній політичний проект полягав у тому, щоб «зробити ці права фундаментальним правом об'єднаного світу» [11, р. 93].

Запропонована Декларація складається із преамбули і десяти статей.

У Декларації зазначено, що кожна людина є «спільним спадкоємцем здобутків минулого», оскільки приходить у світ не за власною волею [2, с. 214]. Автор зазначає, що людина має право на належне харчування, житло, медичне обслуговування та має право на інші послуги, необхідні для її фізичного та психічного розвитку.

У ст. 2 згадано про право людини «на належну освіту, яка б надавала їй можливості бути корисним та цікавим громадянином; фахова освіта повинна бути на такому рівні доступності, щоб надати рівність можливостей для розвитку особливих талантів для слугуванню людству» [2, с. 214]. Як уже зазначено право на освіту закріплене і у Загальній декларації прав людини 1948 р. у ст. 26 [4].

Ще однією спільною рисою із Загальною декларацією прав людини є ст. 6, яка проголошує право людини на свободу пересування, як у ст. 13 Загальної декларації.

Цікаво, що одне із основоположних прав людини на сьогодні – це право на свободу пересування, яке автор закріпив у ст. 6, його повторено й у Загальній декларації у статті 13 [2, с. 214].

У ст. 5 Загальної декларації прав людини наголошено: «Ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання». У Декларації Г. Веллса це положення інтерпретується дещо інакше «Ніхто не може піддаватися будь-яким каліцтвам чи стерилізації без його власної згоди, вільно наданої, або насильству, окрім випадків самозахисту, ані тортурам, побиттю чи будь-якому іншому тілесному ушкодженню; людина не підлягає тюремному ув'язненню в абсолютній тиші або із надлишком шуму, світла або темряви, що викликають психічні страждання, або позбавленню волі в інфекційних, заражених шкідниками або інших антисанітарних умовах. Людина не може бути піддана примусовому годуванню і не може зазнавати перешкод у випадку голодування за власною волею. Вона не може бути примушена приймати наркотичні засоби і вони не можуть вводитися без її згоди» [2, с. 215; 4].

У ст. 9 проекту Г. Веллс пропонує санкцію за найтяжчий злочин строком не більше п'ятнадцяти років або смертну кару. Таке положення цілком відрізняється від положень Загальної декларації, оскільки Загальна декларація не має жодних положень щодо призначення будь-яких покарань [2, с. 215].

На завершення, остання стаття декларації проголошує: «положення та принципи, втілені в цій Декларації, мають бути більш повно визначені в кодексі

основних прав людини, які повинні бути доступні кожному. Ця Декларація не може зазнавати обмежень чи винятків за будь-яких умов. Вона включає в себе всі попередні Декларації прав людини. Відтепер це основний закон для людства по всьому світу» [2, с. 215].

Отже, цей проект містить прогноз та рекомендації шляху у майбутньому прийняття кодексу щодо прав людини і в ньому, безперечно, констатується факт обов'язковості такого документа для всіх держав.

Розглядаючи конкретно статті Декларації, можна стверджувати, дана Декларація містить чимало положень, тотожних із положеннями Загальної декларації прав людини 1948 р.

До прикладу, Джеймс Ділловей стверджував: «є всі підстави, щоб визнати, що Загальна декларація прав людини є справжнім провісником світового становища прав людини про які ми знаємо сьогодні» [11, р. 93].

Декларацію Веллса називають «справжнім попередником» Загальної декларації прав людини 1948 р. та двох пактів 1966 р. (Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права і Міжнародного пакту про громадянські і політичні права) [11, р. 93].

Останню представлено Гершем Лаутерпахтом під назвою «Міжнародний білль прав людини».

Особливість проекту полягає у тому, що Г. Лаутерпахт запропонував механізм забезпечення прав людини, а не лише їхнє нормативне закріплення. Проект запропонований вже 1945 р. в однойменній книзі Г. Лаутерпахта «Міжнародний білль прав людини».

Проект документа складається із преамбули і трьох частин, які містять двадцять статей.

У преамбулі «Міжнародного біллю прав людини» згадується, що метою війни яку вели Об'єднані Нації було визнання прав людини [3, с. 216].

У ст. 1 закріплено: «Свобода особи повинна бути недоторканою в межах закону. Ніхто не може бути позбавлений свободи, інакше як за рішенням суду чи у судовому провадженні відповідно до вимог закону. Затримання людини у суто виконавчому порядку є незаконним у мирний час. Має бути захист від свавільного та несанкціонованого арешту. Закон повинен виключати тривале затримання у попередньому судовому провадженні, надмірний розмір застави, відмову у належному забезпеченні доказів та процедури у кримінальних справах, відмову в захисті на основі припису про направлення арештованого до суду, зворотню дію кримінального закону та нелюдське і жорстоке покарання» [3, с. 217].

Такі положення в подальшому закріплені у Загальній декларації прав людини у ст. 3: «Кожна людина має право на життя, на свободу і на особисту недоторканність» [4].

Безперечно, таке положення в подальшому отримало закріплення й у Конституції України. Зокрема, у ст. 27 зазначено, що кожна людина має невід'ємне право на життя, ст. 29 проголошує право на свободу та особисту

недоторканість (КУ ст. 27, 29) [5]. Питання, згадані у Біллі щодо зворотної дії кримінальних законів, зазначено у Кримінальному кодексі України ст. 5, відповідно до якої закон про кримінальну відповідальність, що скасовує злочинність діяння, пом'якшує кримінальну відповідальність або іншим чином поліпшує становище особи, має зворотню дію у часі, тобто поширюється на осіб, які вчинили відповідні діяння до набрання таким законом чинності, у тому числі на осіб, які відбувають покарання або відбули покарання, але мають судимість, а також закон про кримінальну відповідальність, що встановлює злочинність діяння, посилює кримінальну відповідальність або іншим чином погіршує становище особи, не має зворотної дії в часі [6].

Стаття 2 проекту Білля забороняє рабство, як і стаття 4 Загальної декларації.

Не минуло уваги Г. Лаутерпахта і питання свободи віросповідання. Відповідно, у ст. 3 зазначено: «Має бути повна свобода віросповідання», таке положення міститься й у ст. 18 Загальної декларації прав людини [4].

Також Г. Лаутерпахт звернув увагу на питання недоторканності житла і таємниці кореспонденції. Подібне положення, щоправда, дещо розширене у ст. 12 Загальної декларації прав людини: «Ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла, таємницю його кореспонденції або на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання або таких посягань» [4].

У ст. 7 Біллю Г. Лаутерпахт зробив акцент на рівності перед законом: «Усім громадянам держави мають бути забезпечені повна рівність перед законом і рівне в усіх відношеннях поводження з боку державної влади. Зокрема, не повинно бути будь-якої дискримінації за ознакою релігії, раси, кольору шкіри, мови, віросповідання або політичних переконань» [3, с. 217]. Такі положення закріплені у ст. 2 та ст. 7 Загальної декларації прав людини.

Дещо ширше Г. Лаутерпахт висвітлив питання громадянства у ст. 8: «Кожна людина має право на громадянство держави, в якій вона народилася, за винятком, коли після досягнення повноліття не виявить бажання набути інше громадянство, що належить їй за походженням. Ніхто не може бути позбавлений громадянства у порядку покарання або вважатися таким, що втратив громадянство, за винятком одночасного отримання нового громадянства» [3, с. 218], на відмінно від закріпленого положення у Загальній декларації: «Кожна людина має право на громадянство (ч. 1 ст. 15). Ніхто не може бути безпідставно позбавлений громадянства або права змінити своє громадянство (ч. 2 ст. 15)» [4].

Також Г. Лаутерпахт сформулював права на вільне пересування: «Права на еміграцію та експатріацію не можуть заперечуватись» [3, с. 218].

Друга частина Білля прав людини розпочинається із права обирати: «Жодна держава не повинна позбавляти своїх громадян реального права вибирати уряд і законодавчий орган на основі рівності, відповідно до законодавства держави, шляхом вільних, таємних і періодичних виборів» у ст. 10 [3, с. 218].

У ст. 12 можна стверджувати, що автор закріпив у своєї інтерпретації принцип міжнародного права самовизначення народів, оскільки зазначено саме

так: «У державах, в яких проживає значна кількість осіб іншої раси, мови та релігії, ніж основна частина її населення, представникам таких етнічних, мовних чи релігійних меншин мають належати права встановлювати та одержувати пропорційну частку державних коштів на утримання їхніх шкіл, культурних і релігійних інституцій та використовувати їхню мову у судах чи інших органах держави» [3, с. 218]. А, отже, така норма навіть зобов'язує держави підтримувати та розвивати частини населення, які є представниками іншої раси, мови та релігії, що є представниками таких етнічних, мовних, релігійних меншин.

Також у ст. 15 документа міститься положення, що зобов'язує держави прийняти частину першу Білля як частину внутрішнього законодавства.

Гарантом повинна виступати ООН, а саме: «Міжнародний білля прав людини є невід'ємною частиною Права Націй. Він перебуває під гарантією Організації Об'єднаних Націй світу. Його дотримання повинне бути предметом розгляду для всіх Об'єднаних Націй» [3, с. 219].

У ст. 19 Г. Лаутерпахт подає механізм реалізації зазначеного документа у захисті прав людини. Відповідно, до Білля повинна бути створена Вища комісія з нагляду за дотриманням Міжнародного білля прав людини, яка складатиметься із «незалежних осіб найвищих якостей, призначених Радою Організації Об'єднаних Націй» [3, с. 219]. Роботу комісії забезпечує Секретаріат, який формується Президентом Комісії. Відповідно зазначено функції Комісії:

- Збирання інформації, прийняття скарг та подання щодо дотримання Білля;
- Спілкування, отримання зауважень (думок, клопотань) від зацікавлених держав;
- Подання щорічних доповідей Раді ООН;
- Привернення уваги Ради ООН, у разі необхідності, до таких порушень Білля, які можуть спонукати Раду ООН до певних дій.

Звертатися до Вищої Комісії можуть як і індивіди, так і організації [3, с. 219]. Рада повинна виступати вищим органом і на неї покладається обов'язок запровадження правила та процедури задля найкращого забезпечення реального виконання умов Білля [3, с. 219, 220].

Також у ст. 20 Білля приділено увагу і Міжнародному Суду, а саме: «Тимчасовий Міжнародний Суд Справедливості повинен за запитом Ради надавати консультативний висновок щодо будь-яких питань права, які стосуються дотримання Міжнародного білля прав людини. Якщо Рада встановлює більшістю у три четверті її складу, що мало місце порушення Міжнародного білля прав людини, яке вимагає реакції Об'єднаних Націй, вона повинна оприлюднити відповідну заяву. Якщо держава, про яку йдеться, наполягає на своїй відмові виправити ситуацію щодо порушення цього Білля, Рада повинна здійснити такі політичні, економічні чи військові дії, які будуть визнаватися нею необхідними для захисту прав людини» [3, с. 220]. Отож цілковито підтверджено, що Г. Лаутерпахт подав не лише текст основних прав та свобод людини, а й розробив та подав ідею механізму реалізації. І такі

положення є чи не найважливішими, оскільки мають на меті реальне забезпечення прав людини, а не лише їхнє проголошення.

Книга професора Г. Лаутерпахта «Міжнародний білль прав людини» слугувала первинним фундаментально-концептуальним джерелом Загальної декларації прав людини [8, с. 8]. Підтвердження цього – численне закріплення однакових або подібних умов у цих двох документах.

Цей документ безпосередньо впливає на створення зобов'язання у Європі офіційного захисту індивідуальних прав у рамках Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. [12, р. 299].

Підсумовуючи та порівнюючи вищенаведені документи, варто звернути увагу на те, що усі вони мали на меті встановити та проголосити основні права та свободи людини, незалежно від статі, раси, релігії чи мови. Усі вищезгадані документи проголошують ті самі права та свободи, формулювання яких дещо може розрізнятися, у більшій чи меншій кількості деталізовано.

Найоб'ємнішим документом є «Міжнародний білль прав людини» Г. Лаутерпахта, що складається із преамбули та трьох частин, що містять у сукупності двадцять статей. Найменшим за обсягом є «Декларація міжнародних прав людини» А. Мандельштама, що містить преамбулу та шість статей, як уже зазначено вище.

Ще однією особливістю проектів є питання наявності механізму реалізації наведених документів. Цікавим є те, що «Декларація міжнародних прав людини» А. Мандельштама та «Міжнародний Білль прав людини» Г. Лаутерпахта мають положення щодо такого механізму, на відмінно від «Декларації прав людини» Г. Веллса.

Усі ці три документи були важливим поштовхом до прийняття Загальної декларації прав людини. Вони слугують її попередниками, а автори є тогочасними новаторами у сфері захисту прав людини у міжнародному публічному праві, оскільки першими запропонували та подали ідеї створення таких документів, виділили основні права та свободи людини з метою їхнього подальшого закріплення на державному та міжнародних рівнях та втілення їх у реальності задля блага усього людства.

Проекти, безперечно, дали поштовх для написання та прийняття Загальної декларації прав людини як найважливішого документа у сфері захисту прав людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Доктринально-нормативні попередники Загальної декларації прав людини. Декларація міжнародних прав людини / пер. з фр. Н. Раданович // Право України. – 2018. – № 9. – С. 212–213.
2. Доктринально-нормативні попередники Загальної декларації прав людини. Декларація прав людини. / пер. з англ. А. Держипільська // Право України. – 2018. – № 9. – С. 214–215.
3. Доктринально-нормативні попередники Загальної декларації прав людини. Міжнародний білль прав людини / пер. з англ. А. Держипільська // Право України. – 2018. – № 9. – С. 216–220.
4. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

5. Конституція України від 28.06.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
6. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
7. *Латковська Т. А.* Загальна декларація прав людини – видатний документ історії людства [Електронний ресурс] / Латковська Т. А. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/vchfo_2014_4_6.pdf.
8. *Рабінович П.* Професор Г. Лаутерпахт – автор ідеї та першого проекту Міжнародного білля (Загальної декларації) прав людини / П. Рабінович, В. Особа // Вісник Національної академії правових наук України. – 2013. – № 4 (75). – С. 3–10.
9. *Aust H. P.* From Diplomat to Academic Activist: André Mandelstam and the History of Human Rights / Helmut Philipp Aust // *The European Journal of International Law*. – 2014. – Vol. 25. – № 4. – P. 1105–1121.
10. *Burgers J. H.* The Road to San Francisco: The Revival of the Human Rights Idea in the Twentieth Century / Jan Herman Burgers // *Human Rights Quarterly*, –1992 – Vol. 14. – № 4. – P. 447–477.
11. *Hensel D. Gert.* 10 december 1948: H. G. Wells and drafting of a Universal Declaration of Human Rights / D. Gert Hensel // *Peace Research Canadian Mennonite University*. – 2003. – Vol. 35. – № 1. – P. 93–102.
12. *Herzog C.* Sir Hersh Lauterpacht: An Appraisal / Chaim Herzog // *European Journal of International Law*. – 1997. – Vol. – P. 299–300.
13. *Zolotar O.* Права человека – от эпохи просвещения до информационного общества / O. Zolotar // *Acta Universitatis Wratislaviensis № 3777, Studia nad Autorytaryzmem i Totalitaryzmem*. – 2017. – № 38/3. – P. 7–20.

Стаття надійшла до редколегії 10.12.2018

Прийнята до друку 20.12.2018

GENESIS OF THE ESTABLISHMENT OF HUMAN RIGHTS IN INTERNATIONAL LAW

Olga Sheredko

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000, tel. (032) 239-41-99,
e-mail: oliasheredko@gmail.com*

Three documents, proposed to establish and consolidate human rights in international law, were examined: «Declaration on the International Rights of Man» by A. Mandelstam, «A Declaration of the Rights of Man» by H. Wells, «An International Bill of the Rights of Man» by H. Lauterpacht. The structure and content of these documents are analyzed in the article. A comparative analysis of separate provisions of the Universal Declaration of Human Rights and the proposed documents has been made.

Prior to the adoption in 1948 of the Universal Declaration of Human Rights, A. Mandelstam – a diplomat and an international lawyer – proposed a document entitled «Declaration on the International Rights of Man», which in 1929 was adopted by the Institute of International Law. Declaration of 1929 by A. Mandelstam consists of a preamble and six articles. The preamble states the main purpose of this document, namely the recognition of human rights and their dissemination throughout the world. Provisions similar to those contained in the Universal Declaration of Human Rights are largely based on the assertion that no discrimination on the basis of sex, race, language, religion can exist.

H. Wells, a writer, a publicist in 1939 in his letter to the «Times» magazine presented a draft «A Declaration of the Rights of Man». H. Wells in this letter argued that the crucial, turning points are the best moments for adopting a similar document. Thus the author submitted a text project of the document. The purpose of this project was to ensure that these rights are spread throughout the world. The proposed Declaration of H. Wells consists of a preamble and ten articles. Some of the provisions of this Declaration

are those which were further enshrined in the Universal Declaration of Human Rights, such as the right to education, the right to liberty of movement, and others. In the document the author highlighted that in future a code should be adopted that would more fully consolidate and proclaim these human rights.

In 1945 international lawyer, Professor H. Lauterpacht prepared a draft document entitled «An International Bill of the Rights of Man».

The draft document proposed by H. Lauterpacht consists of a preamble, three parts that contain twenty articles. Human rights and freedoms, described and proposed by H. Lauterpacht, have also subsequently been enshrined in the Universal Declaration of Human Rights. For example, the right to liberty, personal inviolability, the prohibition of slavery, freedom of religion, the right to citizenship, etc.

The projects listed undoubtedly gave impetus to the writing and adoption of the Universal Declaration of Human Rights as the most important document in the field of human rights protection.

The projects of A. Mandelstam and H. Lauterpacht also included the idea of creating a mechanism for the implementation of these documents. H. Lauterpacht also provides a concretization of organs and their functions in order to implement human rights protection in practice.

All these three documents were an important impetus to the adoption of the Universal Declaration of Human Rights. Their authors were the first to propose and submit ideas for the creation of such documents, emphasizing basic human rights and freedoms with a view to their further consolidation at state and international levels and their realization for the benefit of all mankind.

Key words: H. Lauterpacht; A. Mandelstam; H. Wells; international law; human rights.